

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

За трактування Міністерства фінансів України прямими іноземними інвестиціями вважаються довгострокові вкладення матеріальних засобів компаніями – нерезидентами в економіку країни [1]. Надходження іноземних інвестицій до економіки є однією з рушійних сил її розвитку, тому для України наявність та зростаюча тенденція до іноземних довгострокових вкладень в економіку є досить позитивним явищем та особливо актуальним в сучасних умовах.

Рисунок 1 – Динаміка чистих надходжень та відтоку прямих іноземних інвестицій в економіку України та з України впродовж 2010-2020 років

Джерело: розраховано й складено авторами за даними [2]

Загальна тенденція надходження іноземних інвестицій в Україну має коливальний характер – у 2013 році чистих надходжень в українську економіку були на 81% менші, аніж у 2012 (Рис. 1). У 2015 році чисті надходження набули негативного значення (-198 млн дол.), це означає, що позики від філії материнській компанії перевищили позики та власний капітал, надані материнською компанією дочірній компанії. З 2016 по 2019 роки відбувався поступовий ріс чистих надходжень ППІ до України, а в 2020 році вони скоротились на 1807% в порівнянні з 2019 роком, ймовірно, причиною чого стала криза Covid-19. З досвіду попередніх криз відомо, найперше, що страждає в її період – це інвестиційна діяльність.

Динаміка чистого відтоку прямих іноземних інвестицій з України має більш стабільну тенденцію із збільшенням: у 2012 році на 80% в порівнянні з 2011 та у 2019 на 80% в порівнянні із 2018 роком. Найсуттєвіший спад чистого відтоку прямих іноземних інвестицій був у 2015 в порівнянні з 2014 (на 1342%), спад – у 2013 (на 128% в порівнянні з 2012 роком). До 2015 року відбувалось щорічне незначне збільшення вкладень прямих іноземних інвестицій Україною, з 2015 – помірне щорічне зниження до 2020 року включно.

Керуючись прогнозом, проведеним на основі статистичних даних за минулі роки, чисті надходження від ПІІ мають тенденцію до зниження у найближчі 2 роки, чистий відтік ПІІ залишиться на тому ж рівні. Також варто зазначити, що військова агресія з боку російської федерації в 2022 році негативно вплине на обсяги надходжень ПІІ у найближчі роки, що є додатковим фактором зменшення прямих іноземних інвестицій в Україну.

Досліджуючи структуру прямих іноземних інвестицій найбільш привабливими для іноземних інвесторів були такі галузі, як промисловість, торгівля та операції з нерухомим майном. До прикладу, у 2020 році найбільший обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України надійшов у сектор промисловості (33%), найменшого обсягу прямих іноземних інвестицій було вкладено у професійну, наукову та технічну діяльність (6%). Відтік інвестицій з України були у такі сфери: у професійну, наукову та технічну діяльність (98,4%), а також, в промисловість (1,7%), фінансову страхову діяльність (1,2%) та в операції з нерухомим майном (1,1%).

Того ж сама Україна більшість інвестицій здійснила у промисловість (37,7%), будівництво (10,2%), державне управління та оборону (9,8%) та в сільське господарство (9,3%), а в професійну, наукову та технічну діяльність всього 2,4% [3].

Також при аналізі прямих іноземних інвестицій важливо проаналізувати Індекс Інвестиційної Привабливості України, який із 2008 року вимірюється ЕВА (European Business Association). Для формування рейтингу проводиться опитування представників бізнесу за такою шкалою: 1 бал – дуже погані інвестиційні перспективи, 3 бали – нейтральна оцінка, 5 – дуже хороші перспективи для інвесторів.

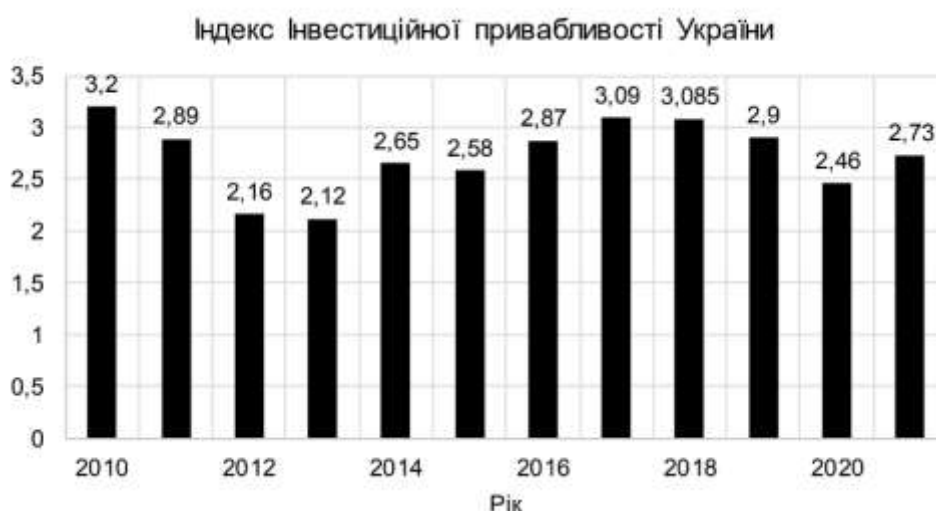

Рисунок 2 – Динаміка Індeksu Інвестиційної привабливості України протягом 2010-2021 років
Джерело: складено авторами за даними [4]

З рис. 2 помітно, що найкращими роками були 2010, 2017 та 2018. У 2019 році Індекс Інвестиційної діяльності почав падати, а у 2020 році досягнув значення 2,46 в тому числі і через негативний вплив Covid-19. За рейтингом Doing Business від The World Bank, у 2020 році Україна зайняла 64 місце серед 191 країн за інвестиційною привабливістю, покращивши позицію минулого року на 7 пунктів.

Отже, можемо зробити висновок, що чистих надходжень прямих іноземних інвестицій значно більше за обсягом, аніж чистого відтоку. Привабливість України для іноземних інвесторів почала відновлюватись після 2014 року і обсяги інвестицій почали значно зростати з 2016, проте рейтинг України за Індексом Інвестиційної привабливості є досить низьким серед європейських країн та потребує покращення. В Україні найбільш привабливими секторами економіки для іноземних інвесторів є промисловість, торгівля та операції з нерухомим майном. З України ж найбільше інвестується професійна, наукова та технічна діяльність. Напрямок подальших досліджень – заходи щодо збільшення інвестиційної привабливості України в умовах невизначеності.

На жаль, поточні умови не дають можливість якісно проаналізувати інвестиційну діяльність в економіку України в реальному часі, проте ми бачимо суттєву підтримку з боку країн Європейського співтовариства та США. Після перемоги України, інвестиційна привабливість нашої країни неодмінно зросте перш за все у військовому секторі, науково-технічному співробітництві, а також у різних сферах промисловості, що сприятиме відновленню та оновленню її діяльності, розвитку альтернативних джерел енергії та суттєвому підвищенню конкурентоспроможності в середньостроковій перспективі.

Література:

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://minfin.gov.ua> (дата звернення: 22.10.2022).
2. Foreign direct investment, net outflows/net inflows. World Bank Data. URL: <https://www.worldbank.org/en/home> (the date of access: 01.11.2022)
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 25.10.2022).
4. Офіційний сайт European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analitu> (дата звернення: 25.10.2022).